

Nr 59.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1941 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkten 180, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1941/42 beräkna ett reservationsanslag av 100,000 kronor till Skogsvård m. m.: Särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 9 april 1941 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 198, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till Skogsvård m. m.: Särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet för budgetåret 1941/42 å driftbudgeten under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Genom beslut av 1940 års lagtima riksdag (prop. nr 218; r. skr. nr 282) anvisades å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under nionde huvudtiteln *dels* till Skogsvård m. m.: Bidrag till uppförande av brandtorn m. m. ett reservationsanslag av 150,000 kronor, *dels ock* till Skogsvård m. m.: Särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet ett reservationsanslag av likaledes 150,000 kronor. Från det förra anslaget avsågs skola bestri- das kostnader för uppförande av brandtorn och utsiktspunkter. Från det senare anslaget skulle enligt riksdagsbeslutet anvisas medel för avlönande av länsbrandchefer, för ersättning till dessas resekostnader, för gäldande av kostnader för kurser och övningar för skogsbrandbefälet samt för uppläggande av statliga förråd av eldsläckningsmateriel.

Vid 1940 års urtima riksdag anvisades härefter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 under nionde huvudtiteln *dels* ett reservationsanslag av 50,000 kronor till Skogsvård m. m.: Särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet (prop. nr 1, bil. 7; r. skr. nr 15), *dels ock* två reservationsanslag om 250,000 respektive 785,000 kronor till Skogsvård m. m.: Bidrag till uppförande av brandtorn m. m. samt Skogsvård m. m.: Ytterligare medel för främjande av skogsbrandskyddet (prop. nr 62; r. skr. nr 82).

Av de vid 1940 års lagtima och urtima riksdagar under rubriken Skogs-

vård m. m.: Särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet anvisade anslagen å tillhopa 200,000 kronor har Kungl. Maj:t till vederbörandes förfogande ställt 143,000 kronor för anskaffande av eldsläckningsmateriel samt 57,000 kronor för avlönande av länsbrandcheferna, för ersättning till dessas resekostnader och för gäldande av kostnaderna för vissa kurser och övningar med skogsbrandbefälet. Av det utav fjolårets urtima riksdag anvisade anslaget å 785,000 kronor till Skogsvård m. m.: Ytterligare medel för främjande av skogsbrandskyddet beräknades 700,000 kronor till inköp av såväl lättare som framförallt tyngre eldsläckningsmateriel, 60,000 kronor till löne- och resekostnader för läns- och distriktskogsbrandchefer samt 25,000 kronor till kostnader för kurser och övningar inom skogsbrandskyddet.

I skrivelse den 18 oktober 1940 har *centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund* hemställt, att statsmedel måtte ställas till förfogande för bestridande av kostnader för bevakning av skogsbrandtorn ävensom för tornens underhåll. Över framställningen ha infordrade utlåtanden avgivits den 5 december 1940 av luftskyddsinspektionen, som vid sitt utlåtande fogat yttranden av svenska brandskyddsföreningen och skogsbrandskyddskommittén, samt den 29 mars 1941 av statskontoret.

Vidare har *luftskyddsinspektionen* i skrivelse den 20 mars 1941 hemställt, att å riksstaten för budgetåret 1941/42 måtte under rubriken Skogsvård m. m.: Särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet anvisas ett reservationsanslag av 75,000 kronor till kostnader för läns- och distriktskogsbrandchefers löner och resor samt för kurser och övningar med skogseldsläckningspersonal. Över ifrågavarande framställning har statskontoret den 29 mars 1941 avgivit infordrat utlåtande.

Vissa försäkringsbolag samt svenska brandskyddsföreningen bildade i juli 1938 en kommitté, skogsbrandskyddskommittén. Denna upptog såsom en av sina första åtgärder en utredning angående uppförande av brandtorn. En av kommittén verkställd inventering gav vid handen, att ett 70-tal brandtorn och brandvaktstationer då funnos uppförda. De flesta av dessa voro belägna i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs och Jämtlands län. För att åstadkomma enhetlighet i bevakningen så att man med minsta möjliga antal torn skulle kunna bevaka största möjliga areal beslöt kommittén att uppgöra en riksplan för bevakandet av landets skogar. Det ansågs härvid, att tornens placering skulle bestämmas av de topografiska förhållandena ur effektsynpunkt och placeringen göras helt oberoende av om de bevakade skogarna vore allmänna eller enskilda, bolagsskogar eller i enskild persons ägo, försäkrade eller oförsäkrade. Planen skulle genomföras i två etapper, först Norrland och Bergslagen och därefter de södra delarna av landet. Antalet torn som skulle uppföras utgjorde omkring 110. Genom kommitténs försorg färdigställdes under åren 1938—1940 (företrädesvis i Norrland) ett 40-tal permanenta brandtorn av järn, utrustade med rikstelefon, erforderliga instrument samt bostäder för vaktmanskaf.

Enligt vad luftskyddsinspektionen upplyst ha under år 1940 genom inspektionens försorg centralt anskaffats och å olika län fördelats 40 brandtorn. Kostnaderna för dessa torn ha uppgått till 60,000 kronor. Av tornen ha 35 redan uppförts, medan de återstående 5 torde komma att uppföras inom den närmaste tiden. Härjämte har ett belopp av 80,000 kronor fördelats mellan länsstyrelserna för bestridande av kostnaderna för uppförande av brandtorn och vaktkojor med därtill hörande telefonanläggningar. Den genom luftskyddsinspektionens försorg anskaffade eldsläckningsmaterielen, bestående huvudsakligen av enklare eldsläckningsredskap såsom spadar, sågar, hackor, handsprutor o. d., har numera upplagts i härför avsedda lokaler inom de olika länen.

Efter redogörelse för vad i ärendet vidare förekommit har *departementschefen* för egen del anfört följande:

»Såsom framgår av vad i det föregående anförts har under det senast förflutna året med anlitande av statsmedel uppförts ett stort antal brandtorn för skogsbrandbevakning. Av riksdagen anvisade medel finnas vidare tillgängliga i betydande omfattning för anordnande inom den närmaste framtiden av ytterligare ett avsevärt antal dylika torn inom olika delar av landet. Utöver de torn som sålunda byggts eller torde komma att byggas genom statens försorg finnas icke så få brandtorn, vilka tillkommit i annan ordning, framförallt genom bidrag från försäkringsbolag och domänstyrelsen. Uppenbarligen är det ur det allmännas synpunkt av stor vikt, att spörsmålet om bemanningen och underhållet av det nät av skogsbevakningsstationer av här ifrågavarande slag, som avses skola omspanna hela landet, löses på ett tillfredsställande sätt. I samband med avlåtandet till 1940 års lagtima riksdag av propositionen nr 218 angående anslag till åtgärder för förhindrande av skogsbrand uttalade föredragande departementschefen, att de då planerade tornen efter färdigställandet syntes böra bemannas och underhållas genom skogsvårdsstyrelsernas försorg. Erfarenheterna beträffande skötseln av de brandtorn som kommit till stånd på frivillighetens väg ha givit vid handen, att en medverkan från skogsvårdsstyrelsernas sida vid bemanningen och underhållet av tornen är i hög grad önskvärd. Såsom förut nämnts har även centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund funnit en sådan anordning praktisk och ändamålsenlig. Med hänsyn till det sagda vill jag förorda, att länsstyrelserna såsom högsta skogsbrandmyndigheter inom länen få taga skogsvårdsstyrelsernas hjälp i anspråk för anordnande av nu ifrågavarande skogsbrandbevakning. Centralrådet har emellertid framhållit, att det på grund av skogsvårdsstyrelsernas minskade inkomster mötte svårigheter för styrelserna att utan ytterligare tillskott av statsmedel fullgöra angivna uppgifter inom skogsbrandskyddet, vilka vid full utbyggnad av brandtornsnätet syntes komma att bli ganska omfattande. Då skogsvårdsstyrelsernas intäkter i form av skogsvårdsavgifter beräknas komma att nedgå högst väsentligt och då jag icke för närvarande är beredd att föreslå höjning av sagda avgifter, anser jag mig böra tillstyrka, att staten ställer särskilda me-

del till förfogande för utlämnande av bidrag till kostnaderna för brandtornens bevakning och underhåll.

Vad beträffar grunderna för bidragsverksamheten delar jag centralrådets uppfattning att gällande fördelningsnormer för nu utgående anslag till skogsvårdens befrämjande icke lämpligen synas böra komma till användning i förevarande fall. Enligt min mening bör det ankomma på Kungl. Maj:t att efter erforderlig utredning i ämnet fördela för ändamålet anvisade statsmedel mellan de olika skogsvårdsstyrelserna. Härvid synes bland annat böra gälla, att bidrag endast får utlämnas för sådan bevaknings- och underhållstjänst som anbefallts eller godkänts av vederbörande länsstyrelse. Därest riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts i propositionen nr 94 framlagda förslag om inrättande av en skogsstyrelse, bör undersökas om och i vad mån denna styrelse bör delta i prövningen av hithörande ärenden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:ts avgörande, huruvida för bidragsverksamheten i fråga böra utfärdas bestämmelser med generell giltighet. Vidkommande behovet av medel för bidragsverksamheten under budgetåret 1941/42 kan det samma icke nu uppskattas med någon högre grad av tillförlitlighet. Ett belopp av 75,000 kronor synes mig emellertid böra vara tillräckligt för nästa budgetår.

För såväl nästföregående som innevarande budgetår ha anvisats medel för anställande av läns- och distriktsskogsbrandchefer samt för anordnande av kurser och övningar för skogsbrandbefälet. Framställning om medelsanvisning även för nästa budgetår för dessa ändamål har såsom förut nämnts inkommit från luftskyddsinspektionen. På skäl inspektionen anfört torde man kunna utgå från att någon ändring i den nuvarande organisationen av skogsbrandskyddet inom länen icke kan vidtagas under nästa budgetår. Jag vill i detta sammanhang erinra om att chefen för kommunikationsdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 mars 1941 tillkallat sju sakkunniga att inom departementet biträda med verkställande av en utredning rörande lämpliga åtgärder för stärkande av rikets brandförsvar samt avgiva de förslag, vartill utredningen kan föranleda. Med hänsyn till det anförda och då jag icke har något att erinra mot de av luftskyddsinspektionen verkställda beräkningarna rörande medelsbehovet för nyss omförmälda ändamål, skulle alltså för nästa budgetår behöva anvisas 65,000 kronor för täckande av löne- och resekostnader för skogsbrandcheferna samt 10,000 kronor för bestridande av kostnader för anordnande av kurser och övningar för brandbefälet. Jag förväntar emellertid, att luftskyddsinspektionen tillser, att största möjliga sparsamhet iakttages vid handhavandet av nu ifrågakvarande medel.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle följaktligen för budgetåret 1941/42 behöva anvisas tillhopa ($75,000 + 65,000 + 10,000 =$) 150,000 kronor till olika åtgärder inom skogsbrandskyddet. Sagda belopp torde på sätt tidigare tillämpats beträffande medel för liknande ändamål böra anvisas under riksstatens nionde huvudtitel i form av ett särskilt reservationsanslag, benämnt Skogsvård m. m.: Särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet.»

De av departementschefen föreslagna åtgärderna för främjande av skogsbrandskyddet avse fullföljande och utbyggande av de anstalter på området, som påbörjats med anlåtande av medel anvisade av 1940 års lagtima och urtima riksdagar. Såsom departementschefen föreslagit torde statsmedel nu böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för utlämnande av bidrag till skogsvårdsstyrelsernas kostnader för bevakning och underhåll av brandtorn. Vidare synes det utskottet erforderligt, att ytterligare medel anvisas för täckande av löne- och resekostnader för skogsbrandchefer samt för bestridande av kostnader för anordnande av kurser och övningar för brandbefäl. Departementschefens anslagsberäkningar för berörda olika ändamål föranleda icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Skogsvård m. m.: Särskilda åtgärder för främjande av skogsbrandskyddet* för budgetåret 1941/42 å driftbudgeten under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 150,000 kronor.

Stockholm den 27 maj 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 57.
